

Marzena Maria Szurek

ORCID 0000-0002-8134-2285

Akademia Ignatianum, Kraków

Ewa Zmuda

ORCID 0000-0001-7858-2643

Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków

Ideonimy książek dla przedszkolaków.

Wprowadzanie dziecka w świat nazw*

Słowa kluczowe: onomastyka, nazwy własne, tytuł, ideonim, książki dla dzieci

Keywords: onomastics, proper name, title, ideonim, books for kids

Pierwsze trzy lata życia dziecka – w których „jako użytkownik języka jest podmiotem, który poznaje świat w sposób aktywny i sobie tylko właściwy” (Rudnicka-Fira 2016: 49) – to okres szczególnie ważny i intensywny z punktu widzenia procesu nabywania umiejętności językowych. W wieku trzech lat dziecko osiąga już poziom operowania pełnymi zdaniami i dysponuje na tyle obfitym zasobem słownictwa – zarówno biernego, jak i czynnego – aby rozumienie mechanizmów funkcjonowania wszelkich nazw (jako elementów odsyłających do konkretnych desygnatów) w otaczającym świecie stało się naturalnie jedną ze sfer językowego istnienia. Co więcej, trzeci rok życia to czas szczególnej intensyfikacji procesów słownikowej kreacji, objawiającej się tendencją do tworzenia neologizmów, również (a może przede wszystkim) w zakresie nazw własnych. Wydaje się, że czas ten jest bardzo dobrym momentem, aby wprowadzić dziecko w świat nazw za pośrednictwem odpowiednio dobranej literatury dla dzieci. Oczywiście już wcześniej dziecko ma do czynienia z książeczkami, ale to właśnie w tym okresie jego kontakt ze sferą onimiczną staje się bardziej świadomy. Dlatego też wydało się nam zasadne wziąć pod uwagę ten rodzaj utworów, który przeznaczony jest dla dzieci będących na etapie przedszkolnym.

Książki dla dzieci na tle innych wytworów literackich stanowią grupę wyjątkową, wielokodową, w której warstwa językowa nie musi stanowić dominującego elementu¹, jest jednak zawsze obecna choćby w wymiarze minimalnym reprezentowanym przez tytuł. Tytuły zresztą to jedne z pierwszych onimów literackich, z jakimi styka się dziecko. Naszym celem jest opis zebranych ideonimów,

* Niniejszy tekst jest częścią rozpoczętego projektu badań nad onomastyką współczesnych książek dla dzieci i młodzieży.

¹ Ważną rolę pełni na przykład ilustracja, a jej znaczenie jest wielokrotnie podkreślane przez badaczy literatury dla dzieci (por. Cackowska 2009; Teodorczuk 2014).

w którym zawarta będzie m.in. odpowiedź na takie pytania, jak: czy w zbiorze analizowanych tytułów można wskazać jakieś językowe schematy (strukturalne i semantyczne) lub dominanty oraz w jaki sposób badane ideonimy realizują określone funkcje, przez które odzwierciedlają na przykład współczesne tendencje kulturowo-pedagogiczne.

Zaproponowany przez nas opis tytułów ma charakter językoznawczy, nie można jednak patrzeć na nie, jakby język oderwany był w tych przypadkach od kontekstów współistniejących – szczególnie pedagogiki czy kultury, gdyż jak podkreślają K. Skowronek i B. Skowronek: „rodzaj oznaczanego obiektu rzutuje [...] na charakter i specyfikę tej kategorii nazw własnych” (Skowronek, Skowronek 2003: 610). Dlatego podejście do zebranego materiału jest lingwistyczne, ale interpretację, przynajmniej w części, można określić jako pedolinguwistyczną² i kulturową.

Odnośnie do założeń metodologicznych przyjęliśmy, że tytuły³ książek dla dzieci należą do – zgodnie z koncepcją S. Gajdy – ideonimów:

Zalicza się je do tzw. ideonimów, czyli nazw wytworów kultury duchowej człowieka, indywidualnych niezależnie od wysokości nakładu i liczby wydań [...]. Podobnie jak analiza każdej nazwy własnej, również analiza onomastyczna tytułu musi uwzględniać nazwany obiekt, okoliczności nominacji, całość sytuacji onimicznej, w której nazwa powstaje i funkcjonuje, model treściowy i sposób językowego ujęcia treści oraz kontekst onimiczny (Gajda 1987: 81; por. też Skowronek, Skowronek 2003)⁴.

² Twórcą tego pojęcia jest czeski fonetyk Karel Ohnesorg w 1955 r. (Ohnesorg 1972). Przedmiotem badań pedolinguwistyki (psycholinguwistyki rozwojowej) jest nabywanie mowy i rozwój językowy dziecka we wczesnych latach życia (mniej więcej do momentu rozpoczęcia nauki szkolnej) (por. Olpińska-Szkiełko 2013: 14). „Termin ten pochodzi od pojęcia pedologii (psychologii dzieci i młodzieży) oraz lingwistyki. Pedolinguwistyka jest uznawana za część psycholinguwistyki” (tamże).

³ Termin *tytuł* rozumiemy jako nazwę tekstu. Według USJP *tytuł* to ‘nazwa książki, dzieła literackiego, naukowego lub poszczególnych jego rozdziałów, nazwa czasopisma, artykułu, nazwa sztuki teatralnej, filmu, utworu muzycznego, jakiejś imprezy itp., także: napis wyjaśniający treść utworu lub jego części, umieszczony na początku odnośnego tekstu; nagłówek’ (USJP IV: 184). Natomiast STL podaje, że *tytuł* to „nazwa nadana dziełu przez jego autora, stanowiąca integralną część tekstu dzieła i będąca pierwszym wyodrębnionym w nim odcinkiem. T. [tytuł] jest jednym z podstawowych czynników umożliwiających identyfikację dzieła; jego forma pozostaje w wielorakich związkach z treściami utworu, który nazywa i symbolizuje, a także ze sposobami zapisu dzieła i materialnym kształtem jego przekazu” (STL 1988 s.v.). O wieloznaczności tego terminu pisała m.in. K. Kowalik (2008: 358–359), na temat genezy i dziejów tytułów zob. np. S. Gajda (1987: 82).

⁴ W kwestiach metodologicznych zob. także teksty: Jakus-Borkowej (1987); Chłądzyńskiej (2000); Brezy (1998); Kosyła (1993); Okoniowej (2007); Gałkowskiego (2011). Powszechnie znana jest dyskusja dotycząca kwestii zaliczenia tytułów bądź do chrematonimii, bądź obiektów badawczych onomastyki literackiej; nie rozwijając dyskusji ściśle terminologicznej, gdyż nie jest to przedmiotem naszego tekstu, przyjęliśmy na potrzeby niniejszych analiz koncepcję zaproponowaną przez S. Gajdę, a także konstatację A. Gałkowskiego: „Každy z ideonimów odniesionych do określonego obiektu podlega jednak prawom komunikatu językowego i może być interpretowany, podobnie jak wiele chrematonimów, w postaci symbolicznego tytułu pod kątem treściowo-motywacyjnym” (Gałkowski 2011: 41).

Analiza strukturalno-semantyczna materiału

Współczesny rynek książek dla dzieci jest niezwykle bogaty, dlatego na potrzeby niniejszego artykułu musiałyśmy dokonać wyboru publikacji. Naszymi podstawowymi kryteriami były: czas wydania (uwzględniliśmy jedynie pozycje, które ukazały się w XXI wieku), adresaci (zawężyliśmy ekscerpcję do książeczek skierowanych do dzieci w wieku przedszkolnym), chcąc również uwzględnić przede wszystkim publikacje, które należą do bardziej znanych, zacytowaliśmy tytuły z popularnych blogów⁵, na których znajdują się opisy czy to uważanych za najlepsze, czy to polecanych książeczek dla przedszkolaków, oraz ze stron popularnych wydawnictw proponujących ofertę dla dzieci w tym wieku⁶.

Tytuły książek w seriach wydawniczych

Najważniejszą cechą piśmiennictwa dla przedszkolaków jest fakt, iż książeczki rzadko są pojedynczymi wytworami, zwykle publikacje skierowane do tej grupy odbiorców ułożone są w serie wydawnicze, co znacząco wpływa na kształt tytułu. Założenie poczynione przez autora czy wydawcę dotyczące powstania serii determinuje już kształt pierwszego tytułu, a co za tym idzie – również kolejnych. W analizowanym materiale znalazło się aż 19 serii: *Pan Kuleczka; Wesoly Ryjek; Kicia Kocia; Kicia Kocia i Nunuś; Żubr Pompik; Ciocia Jadzia; Tu powstała Polska; Miś Fantazy; Nudzimisie; Skłota...; Królowna Lenka; Misia i jej mali pacjenci; Tola; Staś Pętka; Tappi; Pucio; Opowiem ci mamo; Dusia i Psinek Świnek; Puma Pimi*.

Prawie wszystkie wymienione (z wyjątkiem dwóch – *Opowiem Ci mamo; Tu powstała Polska*) nazwy serii mają kształt frazy nominalnej, najczęściej dwuwyrazowej – 9 tytułów (5 razy wystąpiła nazwa jednowyrazowa, 2 razy czterowyrazowa, raz pięciowyrazowa), można więc uznać właśnie konstrukcję dwuwyrazową za prymarną tendencję w tworzeniu nazw tytułów serii książeczek dla przedszkolaków.

Jednowyrazowe tytuły serii to zwykle nazwa własna w formie podstawowej (mianownik l. poj.), wyjątkiem jest nazwa *Nudzimisie* (stanowiąca nazwę w mianowniku w l. mn., a powstała w wyniku derywacji prozodycznej⁷ od zwrotu 'nudz mi się'). Nazwy dwuwyrazowe to najczęściej zestawienie dwóch rzeczowników (raz wystąpiło połączenie rzeczownika z przymiotnikiem *Wesoly Ryjek*), z których z reguły jeden stanowi nazwę własną, a drugi pospolitą. Nazwy pospolite najczęściej wskazują na osoby: *Pan, Ciocia, Królowna* lub zwierzątko: *Żubr,*

⁵ <http://wnaszejbajce.pl/10-pieknych-i-wartosciowych-ksiazek-dla-przedszkolakow/>; <https://matkawariatka.pl/tag/ksiazki-dla-przedszkolaka/>; <https://www.mama-bloguje.com/ksiazki-dla-przedszkolaka-nowosci-przedszkolakow/>; <https://zabawkator.pl/tag/ksiazki-dla-przedszkolakow/>; <https://natuli.pl/pl/c/Nauka-mowy/239>; <https://mamania.pl> [dostęp: 3.01.2020].

⁶ Były to następujące wydawnictwa: Nasza Księgarnia, Media Rodzina, Zielona Sowa, Wydawnictwo Dwukropek, Wydawnictwo Skrzątk [dostęp: 5.01.2020]. Jeśli w analizie znajduje się publikacja z innego wydawnictwa to dlatego, że była prezentowana na którymś z wyżej wymienionych blogów.

⁷ Por. Grzegorzyczkowa, Puzyńska 1979: 21; na temat różnych opinii dotyczących rozumienia derywacji prozodycznej zob. Jadacka 2007: 14–15.

Kicia, Miś, Puma. Połączenia wielowyrazowe występują wówczas, gdy w nazwie serii występują dwie postaci (*Kicia Kocia i Nunuś; Dusia i Psinek Świnek*).

Zdecydowana większość analizowanych tytułów ma zatem budowę dwuczłonową, a człony – z których pierwszy pełni funkcję włączającą do serii, a drugi funkcję różnicującą pozycje wewnątrz serii oraz funkcję wprowadzenia do utworu⁸ – oddzielone są od siebie zwykle kropką lub wskaźnikiem zespolenia łącznym *i*, np. *Pan Kuleczka. Skarby; Pan Kuleczka. Radość; Pan Kuleczka. Marzenia; Wesoły Ryjek i lato; Wesoły Ryjek i wynalazki; Kicia Kocia. Zima; Kicia Kocia. Witaminowe przyjęcia; Kicia Kocia. Co z tymi śmieciami?; Żubr Pompik. Polinka zaginęła; Miś Fantazy. Niebieski Miś; Tappi i awantura z olbrzymem; Puma Pimi i zakupy*.

Drugie człony tytułów książek należących do serii mają różną postać strukturalną, są to zarówno frazy nominalne, jak i frazy werbalne. Dominują zdecydowanie te pierwsze, które mogą mieć postać tak jednowyrazową, jak i wielowyrazową. W pierwszej kolejności trzeba odnotować, że rzeczowniki pospolite – jeśli zwrócimy uwagę na powtarzalność w równych seriach – układają się w kilka często używanych pól leksykalno-semantycznych: a) nazwy miejsc (zarówno przestrzeni bliskich dziecku: *W kuchni; W przedszkolu*; jak i miejsc odległych, ale wzbudzających zainteresowanie dziecka: *W kosmosie; Na dworze króla*); b) nazwy pór roku (np. *Wesoły Ryjek i zima; Wesoły Ryjek i lato; Kicia Kocia. Zima; Wiosna Toli; Jesień Toli*); c) nazwy pojazdów (np. *Kicia Kocia na rowerze; Kicia Kocia na traktorze; Kicia Kocia w pociągu; Opowiem Ci mamie, co robią pociągi; Puma Pimi i samolot*); d) nazwy zwierząt (np. *Kicia Kocia i Nunuś. Gdzie jest szczurek?; Żubr Pompik. Zwinna wydra; Żubr Pompik. Dumny bielik; Staś Pętelka. Nowy piesek; Puma Pimi i żaba*); e) nazwy z pola semantycznego rodzina (np. *Kicia Kocia ma braciszka Nunusia; Kicia Kocia i Nunuś. Bardzo fajna rodzina*; f) rzeczowniki abstrakcyjne, tu głównie nazwy wartości i emocji (np. *Pan Kuleczka. Marzenia; Pan Kuleczka. Radość; Misia i jej mali pacjenci. Opowieści o przyjaźni*). Ponadto w drugim członie tytułu bardzo często występują nazwy własne⁹, zarówno osobowe, jak i miejscowe (np. *Puma Pimi i Wala; Ciocia Jadzia w Rzymie; Miś Fantazy. Wyspa Kotów*).

Jeśli nie ma wyraźnego wskaźnika delimitacyjnego nazwy serii od pozostałej części tytułu, wówczas ideonim ma zwykle postać frazy werbalnej, najczęściej zdania pojedynczego, np. *Kicia Kocia jest chora; Kicia Kocia ma braciszka Nunusia; Królowna Lenka łapie skrzaty; Królowna Lenka ma katar; Królowna Lenka nie chce być grzeczna; Pucio uczy się mówić; Pucio umie opowiadać*.

Wśród tytułów książek dla przedszkolaków od omówionego schematu odchodzą jedynie dwie serie. Seria *Sklota...* i *Tappi*. W obydwu można znaleźć tytuł wpisujący się w omówioną konwencję (np. *Sklota i reszta świata; Tappi i Kocyk Mocyk; Tappi i awantura z olbrzymem*), jednak autorzy nie ograniczają się tylko do takiego sposobu tworzenia tytułów. A. Gadzińska chętnie sięga także po rym,

⁸ Według D. Danek, wszystkie funkcje tytułu można sprowadzić do dwóch: f. identyfikowania utworu i f. wprowadzania do utworu, czyli funkcja inicjalnej metawypowiedzi (zob. Danek 1972: 167). Szerzej na ten temat piszemy w dalszej części artykułu.

⁹ Szerzej o tym w dalszej części artykułu.

jako sposób ukształtowania tytułu (np. *Figle i psoty Kaktusa i Skloty*), M. Mortka zaś korzysta z konwencji baśniowych, czym podkreśla, że zabiera dziecko w świat fantastyczny, podczas gdy większość książeczek oscyluje wokół tematyki i wydarzeń bliskich życiu codziennemu dziecka (np. *O tym, jak w Szepczącym Lesie zgubiły się trzy małe smoki; Ekspedycja Tappiego w Wielkie Nieznane*).

Pozostałe tytuły książek dla przedszkolaków

Jako osobną grupę potraktowałyśmy tytuły książek dla przedszkolaków, które stanowią nominacje pozycji niebędących częścią żadnej serii. Strukturalnie są to konstrukcje różnorodne: 1) nominalne: a) jednoelementowe (jeśli tytuł jest jednym wyrazem, to jest nim rzeczownik własny, np. *Milenka*; pospolity nazywający pokrewieństwo, np. *Babcia, Dziadek*; pospolity, nazywający wykonawców czynności: *Miastonauci*¹⁰); b) dwuelementowe (*W Robaczkwie; Tutlandia. Niespodzianki; Opowiadania przedszkolaka; Bajki przedszkolaka; Berek Literek; Literkowa książka*); c) wieloelementowe (od trzech do siedmiu wyrazów, np. *Dziewczynka ze srebrnym zębem; Poszukiwacze przygód. Magiczny pierścień; O Lence, Antku i planowaniu; Straszny sen słońia*); 2) werbalne (struktury werbalne mają przede wszystkim postać zdań oznajmujących: *Jaś Wiadomy zmienia świat; Nie ma Tusionka; Ignacy idzie do przedszkola*; wystąpiły również zdania pytajne: *Kot ty jesteś? Co robi język za zębami?*).

Analizując warstwę semantyczną wskazanych ideonimów, należy odnotować, że tytuły te niejednokrotnie zawierają nazwy gatunkowe: *bajka* (*Gdzieś daleko. Bajka eko; Bajki przedszkolaka; Bzdurki, czyli bajki dla dzieci(i)innych*), *opowiadanie/opowieść* (*Opowiadania przedszkolaka; Smocze opowieści*), *wiersz* (*Wiersze spod Pszczyny; Wierszyki ćwiczące języki*).

Wykorzystane rzeczowniki pospolite, tak jak w przypadku tytułów należących do serii wydawniczych, układają się w pewne pola leksykalno-semantyczne: a) nazwy zwierząt: *słoń* (*Straszny sen słońia*), *gżegżółka* (*Pejzaż z gżegżółką, czyli językowy zawrót głowy*), *mucha* (*Z muchą świat zwiedzamy i opowiadamy; Z muchą na luzie ćwiczymy buzie*), *mrówka* (*Tysiąc i jedna mrówka*), *kot* (*Kot ty jesteś?*), *miś, lis* (*Detektyw Miś Zbys na tropie. Lis, ule i miodowe kule*); b) nazwy osób (w tym nazwy pokrewieństwa): *przedszkolak* (*Opowiadania przedszkolaka; Bajki przedszkolaka*), *dziewczynka* (*Dziewczynka ze srebrnym zębem*); *babcia* (*Babcia*); *dziadek* (*Dziadek*); *braciszek* (*Tosia czeka na braciszka*); *dzieci* (*Bzdurki, czyli bajki dla dzieci(i)innych; O maluchu w brzuchu, czyli skąd się biorą dzieci*); c) nazwy przestrzeni: *przedszkole* (*Feluś i Gucio idą do przedszkola; Ignacy idzie do przedszkola*), *świat* (*Jaś Wiadomy zmienia świat; Z muchą świat zwiedzamy i opowiadamy*); d) nazwy części ciała: *język* (*Wierszyki ćwiczące języki*), *zęby* (*Co robi język za zębami? Poprawna polszczyzna dla najmłodszych; Dziewczynka ze srebrnym zębem*); *brzuch* (*O maluchu w brzuchu, czyli skąd się biorą dzieci*), *buzia* (*Z muchą na luzie ćwiczymy buzie*); *głowa* (*Pejzaż z gżegżółką, czyli językowy zawrót głowy*). Do tych pól należy leksyka, która najczęściej powtarza się w tytułach książek dla przedszkolaków.

¹⁰ Wyraz *miastonauta* to neologizm (*compositum*) stworzony przez autora na wzór wyrazów *astronauta* czy *kosmonauta*; gr. *naútēs* (ναύτης), oznacza żeglarza.

Szczególne miejsce w budowie tytułów książek dla przedszkolaków należących do serii zajmują nazwy własne, zarówno osobowe, jak i miejscowe (o czym szerzej w kolejnej części artykułu).

Warto także zauważyć, że częściej niż w seriach można w tych tytułach spotkać gry językowe czy zabawy z konwencją: *Kot ty jesteś?*; *Smocze opowieści. Totalne zasmoczenie*; *Smocze opowieści. Smok przez płot*; *Miastonauci*; *Co robi język za zębami?*

Często autorzy sięgają również – w celach mnemotechnicznych i ludycznych – po rymy: *Gdzieś daleko. Bajka eko*; *Z muchą na luzie ćwiczymy buzie*; *Berek literek*; *O maluchu w brzuchu, czyli skąd się biorą dzieci*.

Nazwy w nazwach, czyli o nazwach własnych w tytułach książek dla przedszkolaków

Cechę podstawową tytułów książek dla przedszkolaków stanowi wykorzystywanie w nich różnych nazw własnych, przede wszystkim antroponimów, ale także toponimów i zoonimów. Jest to wspólna cecha tytułów zarówno książek wydawanych w seriach wydawniczych, jak i osobno.

Najczęściej autorzy sięgają po imiona osobowe funkcjonujące w polskim onomastykonie. Na fakt, iż imię służy identyfikacji dzieci, wskazuje już – nacechowana emocjonalnie i stylistycznie – forma deminutywna lub hipokorystyczna zastosowanego imienia, a tytuł książki, zawierający takie imię, pełni funkcję prezentującą głównego bohatera. W analizowanym materiale wystąpiły takie imiona, jak: *Jaś (Jaś Wiadomy zmienia świat)*, *Milenka (Milenka)*; *Ignacy (Ignacy idzie do przedszkola)*; *Feluś i Gucio (Feluś i Gucio wiedzą jak się zachować)*, *Lenka (Królewna Lenka ma katar)*, *Antek (O Lence, Antku i planowaniu)*, *Tosia (Tosia czeka na braciszka)*, *Szymek (Szymek w krainie Nudzimisiów)*, *Sklota (Sklota i reszta świata)*; *Matylda (Wielkie odkrycia Matyldy i Skloty)*, *Tola (Tola na wsi)*, *Stas (Stas Pętka. Nowy Piesek)*, *Pucio (Pucio na wakacjach)*, *Dusia¹¹ (Dusia i Psinek-Świnek. Nikt się nie boi)*, *Bolo (Puma Pimi i Bolo)*, *Wala (Puma Pimi i Wala)*, *Tappi (Tappi i Kocyk Mocyk)*. Najczęściej autorzy sięgają po imiona należące do najbardziej popularnych antroponimów nadawanych dzieciom, np. imię *Antoni* – 1. miejsce w rankingu imion najbardziej popularnych w 2019 r.¹²; *Jan* – 3. miejsce w tym rankingu, *Szymon* – 4. miejsce¹³; w różnych tytułach wystąpiło imię *Lenka*, które w 2019 roku uplasowało się na 5 pozycji w rankingu imion dla dziewczynek¹⁴. Realistyczność nazw jest jednocześnie wyznacznikiem ich głównej funkcji – identyfikacyjnej i dyferencyjnej. Jednakże nadawanie

¹¹ Tą nieoficjalną formą imienia posługuje się bohaterka w kontaktach z przyjaciółmi, w rzeczywistości nosi imiona Magdalena Felicja.

¹² <https://www.gov.pl/web/cyfrizacja/najpopularniejsze-imiona-dla-chlopcow-2018-ranking-ogolnopolnski> [dostęp: 18.02.2020].

¹³ Tamże. Wysoko w tym rankingu znalazły się również imiona *Stanisław* (13 miejsce), *Ignacy* (20 miejsce).

¹⁴ <https://www.gov.pl/web/cyfrizacja/najpopularniejsze-imiona-dla-dziewczynek-2018-ranking-ogolnopolnski> [dostęp: 18.02.2020]. *Antonina* – 16. miejsce.

popularnych imion głównym bohaterom książeczek i umieszczanie ich w tytułach sprawia, że już na wstępie treść staje się bliższa dziecku, pomaga mu to w utożsamianiu się z bohaterem książeczki. Pozostałe imiona wybrane zostały z powodu innych funkcji, jakie mają spełnić – zaintrygowanie, zaciekawienie małego czytelnika, poprzez użycie imienia oryginalnego, jak *Tappi* czy *Sklota*, czy też w celach pragmatycznych (pedagogiczno-logopedycznych), w przypadku takich imion, jak *Pucio*, *Wala* czy *Bolo*, zbudowanych z dwóch sylab otwartych i skonstruowanych tak, by pomagały we wczesnej nauce czytania.

Imiona osób dorosłych w omawianych tytułach zawsze otrzymują dookreślenie w postaci rzeczownika pospolitego, co w połączeniu z onimem daje jednostkową deskrypcję określoną: *Ciocia Jadzia* (*Ciocia Jadzia w Transylwanii*); *Pan Kuleczka* (*Pan Kuleczka*).

Obok nazw osób w analizowanym materiale wystąpiły nazwy zwierząt, jednakże uległy one personalizacji, dlatego omawianym onimom bliżej do antroponimów, niż zoonimów¹⁵. Do tej grupy można dołączyć również inne postaci, które w dużym stopniu uległy antropomorfizacji, jak np. maskotki czy bohaterowie baśniowi. Wszystkie te nazwy wystąpiły w tych samych funkcjach, co omówione wyżej imiona – mają przybliżać dziecku postaci bohatera, ale także zarazem wprowadzać bajkową wyjątkowość sytuacji. Nazwy te niekiedy wskazują na to, jakie zwierzątko będzie bohaterem książki: koty – *Kicia Kocia*, *Nunuś* (*Kicia Kocia ma braciszka Nunusia*); świnka – *Wesoły Ryjek* (*Wesoły Ryjek i wynalazki*), niekiedy charakteryzują bohatera: *Figiel i Psikus* (*Figiel i Psikus. Między nami chochlikami*); *Fantazy* (*Miś Fantazy. Złamana Pieczęć*); *Pompik* (*Żubr Pompik. Jaskinia nietoperza*); *Kaktus* (*Figle i psoty Kaktusa i Skloty*) bądź też pełnią funkcję estetyczno-ludyczną (instrumentacyjną), utworzone zostały bowiem dzięki wykorzystaniu rymu: *Miś Zbyś* (*Detektyw Miś Zbyś na tropie. Lis, ule i miodowe kule*); *Psinek-Świnek* (*Dusia i Psinek-Świnek. Pierwszy dzień w przedszkolu*), mogą także pełnić funkcję pragmatyczną (logopedyczno-pedagogiczną): *Pimi* (*Puma Pimi i samolot*).

W analizowanych tytułach, oprócz onimów nazywających postaci, wystąpiły także toponimy. Można znaleźć zarówno nazwy miejscowe realne: *Chiny* (*Machiną przez Chiny*); *Polska* (*Tu powstała Polska. Życie w grodzie*); *Pszczyna* (*Wiersze spod Pszczyny*), jak i nazwy miejscowe wykreowane, które właściwie można zaliczyć do jednostkowych deskrypcji określonych, które pełnią – obok funkcji nominatywnej – również funkcję semantyczną, charakteryzującą¹⁶. Zawsze nazwy te są dwuwyrazowe: *Wyspa Kotów* (*Miś Fantazy. Wyspa Kotów*); *Ognista Wyspa* (*Wyprawa Tappiego na Ognistą Wyspę*); *Szepczący Las* (*O tym, jak*

¹⁵ Jak konstatuje M. Dawdziak-Kładoczna: „Každy z analizowanych onimów ma zatem charakter przezwiskowy. Warto dodać, że większość zwierząt sygnowanych omawianymi nazwami zyskuje w utworze literackim cechy ludzkie, inaczej mówiąc postaci zwierzęce są antropomorfizowane – przypominają wyglądem ludzi, zachowują się jak oni, wykonują czynności typowe dla człowieka. Można więc przyjąć twierdzenie, że ich nazwy bliższe są antroponimom niż zoonimom” (Dawdziak-Kładoczna 2015: 342).

¹⁶ Według Cz. Kosyła, tego typu nazwy są tworami quasi-onomastycznymi, „które poprzez użycie dużej litery zostają wtórnie przeniesione do klasy nazw własnych” (Kosyl 1991: 205).

w *Szepczącym Lesie zgubiły się trzy małe smoki*); *Wielkie Nieznane (Ekspedycja Tappiego w Wielkie Nieznane)*.

O roli tytułu – wnioski na temat funkcji badanych ideonimów

W analizach onimów istotnym podejściem jest również opis funkcjonalny, który daje podstawy do określenia wartości artystyczno-pragmatycznej danej nazwy (por. Łuc 2007: 50). Jeśli chodzi o nazwy własne bohaterów książek dla przedszkolaków, będące częścią tytułów, to różni autorzy przypisują im rozmaite funkcje. Rodzaj funkcji, jaką pełni nazwa w tytule utworu literackiego, zależy od założeń kompozycyjnych autora, konwencji artystycznej, rodzaju odbiorcy, jego wieku itp. (tamże: 58).

Ważną funkcją tytułu jest oczywiście funkcja identyfikacyjna, nazywana też identyfikacyjno-indywidualizującą lub nominatywną (por. Danek 1972: 166–167; Gajda 1987: 83; Chłędzyńska 2000: 235–236). Tytuł ma bowiem za zadanie przede wszystkim nadanie indywidualnego charakteru tekstowi i wyróżnienie go na tle pozostałych, innymi słowy służy „wskazywaniu, o jaki jednostkowy – ten i tylko ten – utwór chodzi” (Danek 1972: 167). Szczególnie znaczący w tym aspekcie jest człon włączający do serii w tytułach wielowyrazowych i tych z wyraźnym wskaźnikiem delimitacyjnym (*Puma Pimi i Bolo*; *Puma Pimi i obiad*; *Pucio na wakacjach*; *Pucio umie opowiadać*; *Stas Pętelka. Nowy piesek*; *Stas Pętelka. Ferie w lesie*). Aspekt identyfikacyjny onimów wydaje się tu prymarny, ale poziom znaczeniowy czy wartość motywacyjna również mają bardzo duże znaczenie (nazwy te dostarczają wiedzy na temat bohatera, mają też walor wartościujący).

Jednakowoż tytuł nie tylko nazywa tekst, ale „stanowi także ramową meta-tekstową wypowiedź, tj. o tekście w tekście, stąd treść tytułu pozostaje prawie zawsze w związku z treścią tekstu” (Gajda 1987: 83). A zatem deskryptywna, charakteryzująco-informacyjna rola tytułu – jak nazywa ją Gajda – polega między innymi na zapowiedzi treści utworu, sprecyzowaniu jego fabuły, a także wywołaniu określonego nastawienia emocjonalnego (por. Chłędzyńska 2000: 236). Chodzi też zapewne o osiągnięcie określonego efektu merkantylnego, czemu sprzyja sięganie po chwytliwe i popularne społecznie tematy lub zabiegi mnemotechniczne (*Gdzieś daleko. Bajka eko*).

W kontekście utworów dla dzieci szczególnie istotny wydaje się aspekt dotyczący odbiorcy tych tekstów. K. Skowronek, odnosząc się do tytułów polskich czasopism kobiecych, zauważa, że „w perspektywie nadawczo-odbiorczej tytuły tworzą również onimiczną przestrzeń, w której powinien zostać ulokowany jej zasadniczy odbiorca” (Skowronek 2000: 273), co z powodzeniem można odnieść także do tytułów książek dla dzieci. W literaturze tego typu istnieje bowiem powszechna i częsta tendencja do korelacji w zakresie kreowania nazw (bohaterów, realiów, miejsc) z mechanizmami przyswajania i postrzegania świata właściwymi dla dziecka. Chodzi tu o szczególną tendencję dzieci do personifikacji i animizacji rzeczywistości, co określane jest w literaturze mianem pajdocentryzmu (por. Żurakowski 1999: 131; Ostasz 2005; Dawidziak-Kładoczna 2015:

352). Jak podkreśla dalej Skowronek, „tytuł nie może być «przezroczysty», niewidoczny dla percepcji zakładanego odbiorcy, musi coś dla niego «znaczyć». Można mu tym samym przypisać określoną funkcję semantyczną i pragmatyczną” (Skowronek 2000: 272–273). O funkcji pragmatycznej tytułów pisze też S. Gajda, przypisując im moc oddziaływania na odbiorcę, a to jest możliwe tylko wtedy, jeżeli uwzględnione zostaną jego wiedza i możliwości percepcyjne. Owemu celowi służą odpowiedni repertuar środków pozajęzykowych (typograficznych lub prozodycznych – *Tappi i Kocyk Mocyk; Figle i psoty Kaktusa i Skloty*) (por. Gajda 1987: 85) oraz *stricte* językowych. Te ostatnie realizowane są w zgromadzonym materiale poprzez np:

- zdrobnienia i spieszczenia (*Pan Kuleczka; Kicia Kocia i Nunuś; Żubr Pompik. Polinka zaginęła; Dusia i Psinek-Świnek*);
- antropomorfizację bohaterów zwierzęcych lub fantastycznych (*Kicia Kocia gotuje; Kicia Kocia mówi „dzień dobry”; Nudzimisie i przedszkolaki; Tappi i awantura z olbrzymem*), co wiąże się z tendencją nadawania cech ludzkich wszelkim postaciom w literaturze dla dzieci;
- językowe kreowanie atmosfery bajkowości, magii, tajemniczości, przygody (*Miś Fantazy. Magiczny cylinder; Żubr Pompik. Wyprawy. Skalny labirynt; Tappi i tajemnica bułeczek Bollego*). Widać także wyraźnie, że autorzy skłaniają się ku zasadzie stosowania w utworach takich znaków językowych, które działają na umysł i wyobraźnię dziecka, ale jednocześnie nie stanowią przeszkody w rozumieniu komunikatu językowego (Łuc 2007: 56).

Jednakże funkcja pragmatyczna ujawnia się także w wymowie semantycznej ideonimu nakierowanej na podkreślenie codzienności zdarzeń i ich przydatności w procesie wychowania poprzez eksponowanie problemów wychowawczych, z jakimi zmagają się najczęściej rodzice i dzieci (*Kicia Kocia mówi „dzień dobry”; Kicia Kocia jest chora; Kicia Kocia. Nie chcę się tak bawić!; Królowna Lenka nie chce być grzeczna; Staś Pętelka. Dzielny Pacjent; Tosia czeka na bratciszką*). Pragmatyczne cele przyświecają też takim konstrukcjom leksykalnym w ideonimach, które zapowiadają pewne założenia edukacyjne utworu. Chodzi tu przede wszystkim o serie logopedyczne (*Puma Pimi; Pucio*), których tytuły, a przynajmniej pierwszy identyfikujący ich człon, są skonstruowane na zasadzie połączenia dwóch sylab otwartych, łatwych do odczytania lub globalnego rozpoznania przez dziecko. W istocie serie te mają za zadanie głównie osvajanie ze słowem pisanym oraz wspomaganie wczesnej nauki czytania.

* * *

W słowach podsumowujących należy zaznaczyć, że na podstawie opisanych tu ideonimów można wyróżnić kilka dominujących tendencji odzwierciedlających uwarunkowania kulturowo-społeczne (w kontekście tytułów książek dla dzieci szczególnie pedagogiczne), takie jak uwzględnienie centralnej pozycji dziecka i jego roli jako odbiorcy (pajdocentryzm, świat widziany oczami małego człowieka, osvajanie rzeczywistości, próba regulowania trudnych emocji poprzez zakamuflowany, nienarzucający dominacji dorosłego dydaktyzm, stymulowanie rozwoju intelektualnego – szczególnie w zakresie językowym). Co

do struktury – wyraźnie widać skłonność do konstruowania tytułów w postaci fraz nominalnych dwuwyrazowych, co dotyczy szczególnie serii wydawniczych, w których każdy z członów ideonimu spełnia ściśle określoną rolę (włączającą do serii lub różnicującą w jej zakresie). Natomiast w tytułach nienależących do serii zauważa się znacznie większą dowolność strukturalną – formy jedno- i wielowyrazowe, konstrukcje nominalne i werbalne. W tej grupie ujawnia się też większa skłonność do stosowania rozmaitych schematów językowych, gier słownych i zabiegów mnemotechnicznych. Największe zróżnicowanie widoczne jest w warstwie semantycznej. Z tej perspektywy patrząc, należy uznać, że omawiane ideonimy charakteryzują się szeroko zakrojoną kreatywnością językową, dzięki której mają zdolność przybierania rozmaitych znaczeń, czasami całkiem innych niż wynikałoby to z ich etymologii. Jak bowiem pisze Izabela Łuc

w utworach literackich wszystkie nazwy – ogólnie rzecz biorąc – niezależnie więc od rozmaitych funkcji pobocznych i stylistycznych, różnic morfologicznych itp., mają wspólne zadanie: są znakami słownymi, służącymi do określania osób, miejsc czy przedmiotów występujących w utworze lub o których w nim się mówi (Łuc 2007: 57; por. też Burska-Ratajczyk 2000: 13; Rudnicka-Fira 1981: 155).

Dość często jednak wykorzystywane pola leksykalno-semantyczne oscylują wokół miejsc, osób, przedmiotów z najbliższego otoczenia dziecka, a imiona bohaterów odpowiadają zazwyczaj czołówce rzeczywistych imion obecnych w rankingach najpopularniejszych imion polskich. Wszystko to sprawia, że już za pośrednictwem tytułu utwór staje się bliski dziecku i jego potrzebom, co ma znaczenie również z punktu widzenia wydawcy i względów ekonomicznych.

Rozwiązanie skrótów

USJP – *Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. 1–4, Warszawa 2008.

STL – *Słownik terminów literackich*, red. J. Sławiński, wyd. III poszerzone i poprawione, Wrocław–Warszawa–Kraków 2000.

Bibliografia przedmiotowa

Breza E., 1998, *Nazwy obiektów i instytucji związanych z nowoczesną cywilizacją (chretonimy)*, [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Warszawa-Kraków, s. 343–361.

Burska-Ratajczyk B., 2000, *Magia słowa – neologizmy nazewnicze w utworach artystycznych dla dzieci*, „Rozprawy Komisji Językoznawczej ŁTN”, t. XLV, s. 9–23.

Cackowska M., 2009, *Czym jest książka obrazkowa? O pojmowaniu książki obrazkowej dla dzieci w Polsce*, część 1–3, „Ryms”, nr 5, 6, 8.

Chładzyńska J., 2000, *Analiza tytułów czasopism polskich*, „Onomastica” XLV, s. 231–267.

Danek D., 1972, *O tytule utworu literackiego*, „Pamiętnik Literacki” LXIII, z. 4, s. 143–174.

Dawidziak-Kładoczna M., 2015, *Mechanizmy kreacji onimów w literaturze dla dzieci (na przykładzie wybranych utworów)*, „Onomastica” LIX, s. 341–354.

- Gajda S., 1987, *Społeczne determinacje nazw własnych tekstów (tytułów)*, „Socjolingwistyka” 6, s. 79–89.
- Gałkowski A., 2011, *Chrematonimy w funkcji kulturowo-użytkowej. Onomastyczne studium porównawcze na materiale polskim, włoskim, francuskim*, Łódź.
- Grzegorzczak R., Puzyńska J., 1979, *Słotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne rodzime*, Warszawa.
- Górski K., 1960, *Onomastyka Mickiewicza*, „Onomastica” VI, z. 1, s. 1–46.
- Hendrykowski M., 1980, *Jak znaczy tytuł filmowy*, *Studia Polonistyczne* VIII, Poznań, s. 143–150.
- Jadacka H., 2007, *O hierarchizacji w słotwórstwie i jej skutkach dla opisu systemu derywacyjnego*, „LingVaria” R. II, nr 1 (3), s. 9–20.
- Jakus-Borkowa E., 1987, *Nazewnictwo polskie*, Opole.
- Kosyl Cz., 1991, *Nazwy własne w literaturze dla dzieci (na przykładzie prozy Ewy Szelburg-Zarembiny)*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Powstańców Śląskich w Opolu. Językoznawstwo” XIII, s. 201–209.
- Kosyl Cz., 1993, *Chrematonimy*, [w:] *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*, t. 2: *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Wrocław, s. 439–444.
- Kowalik K., 2008, *Uwagi o tytułach artykułów naukowych*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica” IV, s. 358–371.
- Łuc I., 2007, *Nazwy własne w literaturze dziecięco-młodzieżowej Małgorzaty Musierowicz*, Katowice.
- Miodek J., 1981, *Tytuł w tytule jako środek stylistyczny*, „Rozprawy Komisji Językowej WTN” XII, s. 121–129.
- Ohnesorg K. (red.), 1972, *Colloquium Paedolinguisticum*, Proceedings of the First International Symposium of Paedolinguistics. Held at Brno, 14–16 October 1970, Mouton, The Hague–Paris.
- Okoniowa J., 2007, *Ideonim – pomiędzy nazwą własną a metatekstem*, [w:] *Nowe nazwy własne, nowe tendencje badawcze*, red. A. Cieślakowa, B. Czopek-Kopciuch, K. Skowronek, Kraków, s. 73–79.
- Olpińska-Szkiełko M., 2013, *Wychowanie dwujęzyczne w przedszkolu*, *Studia Naukowe*, red. nauk. S. Grucza, IX, Warszawa.
- Ostasz M., 2005, *Pajdocentryczne środki poetyckie*, „Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis” 25, „Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia” III, s. 195–212.
- Pisarek W., 1966, *Tytuły utworu swoistą nazwą własną*, „Zeszyty Naukowe WSP w Katowicach. Prace Językoznawcze” III, s. 67–81.
- Przetacznikowa M., 1982, *Wiek przedszkolny*, [w:] *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, red. M. Żebrowska, Warszawa.
- Rittel T., *Podstawy lingwistyki edukacyjnej. Nabywanie i kształcenie języka*, Kraków 1993.
- Rudnicka-Fira E., 2016, *Wartości i wartościowanie w języku dzieci – dobro i zło*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Logopaedica” V, s. 49–57.
- Rudnicka-Fira E., 1981, *Nazewnictwo w „Dziadach” Adama Mickiewicza*, „Język Artystyczny”, t. 2, Katowice, s. 145–170.
- Skowronek K., Skowronek B., 2003, *Ideonimy polskich filmów fabularnych (1947–2002)*, [w:] *Metodologia badań onomastycznych*, red. M. Biolik, Olsztyn, s. 610–628.

- Skowronek K., 2000, *Między Bluszczem a Cosmopolitan. Tytuły polskich czasopism kobiecych XX wieku*, „Onomastica” XLV, s. 269–289.
- Teodorczyk A., 2014, *Pomiędzy sztuką a edukacją. Ilustracja w książkach dla dzieci i młodzieży*, https://www.stgu.pl/stgu_files/Files/Anna_Teodorczyk_Pomi%C4%99dzy_sztuk%C4%85_a_edukacj%C4%85_poprawiona.pdf [dostęp: 24.03.2020].
- Żurakowski B., 1999, *W świecie poezji dla dzieci*, Kraków.

Bibliografia podmiotowa

Serie wydawnicze

- Bednarek J., 2019, *Dusia i Psinek-Świnek*, ilustr. M. Kurczewska, Nasza Księgarnia.
- Bryczyński M., 2013, *Opowiem ci mamo*, ilustr. A. Nowicki, Nasza Księgarnia.
- Cholewińska-Szkolik A., 2017, *Misia i jej mali pacjenci*, ilustr. A. Filipowska, Zielona Sowa.
- Czyżycka K., 2016, *Puma Pimi*, WiR.
- Gadzińska A., 2014, *Skłota...*, ilustr. A. Nowicki, Wydawnictwo Skrzat.
- Galewska-Kustra M., 2016, *Pucio*, ilustr. J. Kłos, Nasza Księgarnia.
- Głowińska A., 2011, *Kicia Kocia*, Media Rodzina.
- Głowińska A., 2016, *Kicia Kocia i Nunuś*, Media Rodzina.
- Gryguć J., 2015, *Tu powstała Polska*, Media Rodzina.
- Karwan-Jastrzębska E., 2008, *Miś Fantazy*, ilustr. Joanna Sedlaczek, Muza.
- Klimczak R., 2011, *Nudzimisie*, ilustr. A. Kłos-Milewska, Wydawnictwo Skrzat.
- Krella-Moch A., 2012, *Królewna Lenka*, Wydawnictwo Skrzat.
- Mortka M., 2013, *Tappi*, ilustr. M. Kurczewska, Zielona Sowa.
- Piotrowska E., 2019, *Ciocia Jadzia*, Media Rodzina.
- Samojlik T., 2009, *Żubr Pompik*, Media Rodzina.
- Supel B., 2019, *Staś Pętelka*, ilustr. A. Łuksza, Zielona Sowa.
- Widłak W., 2002, *Pan Kuleczka*, ilustr. E. Wasiuczyńska, Media Rodzina.
- Widłak W., 2010, *Wesoły Ryjek*, ilustr. A. Żelewska, Media Rodzina.
- Włodarkiewicz A., 2019, *Tola*, ilustr. O. Krzanowska, Zielona Sowa.

Tytuły spoza serii

- Andrus A., 2018, *Bzdurki, czyli bajki dla dzieci(i)innych*, ilustr. D. de Latour, Nasza Księgarnia.
- Brzozowski T., 2017, *Miastonauci*, Babaryba.
- Biegańska K., 2018, *W Robaczkowie*, ilustr. M. Suska, Wydawnictwo Dwukropek.
- Bryczyński M., 2016, *Kot ty jesteś?*, ilustr. E. Wasiuczyńska, Media Rodzina.
- Fabińska L., 2020, *Halo! Historia komunikowania się*, ilustr. A. Graboś, Nasza Księgarnia.
- Frączek A., 2019, *Berek literek*, ilustr. I. Cała, Mamaniana.
- Galewska-Kustra M., 2015, *Z muchą na luzie ćwiczymy buzie, czyli zabawy logopedyczne dla dzieci*, ilustr. J. Kłos, Nasza Księgarnia.
- Galewska-Kustra M., 2015, *Zeszytowy trening mowy, czyli ćwiczenia logopedyczne dla dzieci*, ilustr. J. Kłos, Nasza Księgarnia.

- Galewska-Kustra M., 2017, *Z muchą świat zwiedzamy i opowiadamy*, ilustr. J. Kłós, Nasza Księgarnia.
- Galewska-Kustra M., Sz wajkowski E. W., 2014, *Wierszyki ćwiczące języki, czyli rymowanki logopedyczne dla dzieci*, ilustr. J. Kłós, Nasza Księgarnia.
- Ginko A., 2013, *Tutlandia*, ilustr. E. Poklewska-Koziełło, Media Rodzina.
- Ginko A., 2017, *Tutlandia. Niespodzianki*, ilustr. E. Poklewska-Koziełło, Media Rodzina.
- Głowińska A., 2012, *Nie ma Tusionka. Fantastyczna seria do kieszonki. Maks, Zizi i Kapsel*, Media Rodzina.
- Grabowski A., 2016, *Dziewczynka ze srebrnym zębem*, ilustr. A. Kaszuba-Dębska, Media Rodzina.
- Hącia A., 2017, *Co robi język za zębami. Poprawna polszczyzna dla najmłodszych*, ilustr. M. Szymanowicz, PWN.
- Jasiński M., Nowacki P., 2013, *Detektyw Miś Zbyś na tropie. Lis, ule i miodowe kule*, Wydawnictwo Kultura Gniewu.
- Kozaryn-Pawlak W., 2019, *Mały atlas zwierzaków Ewy i Pawła Pawlaków*, Nasza Księgarnia.
- Kozłowska K., 2018, *Feluś i Gucio idą do przedszkola*, ilustr. M. Schoett, Nasza Księgarnia.
- Kozłowska K., 2019, *Feluś i Gucio wiedzą, jak się zachować*, ilustr. M. Schoett, Nasza Księgarnia.
- Krzaniak A., 2020, *Literkowa książka*, ilustr. A. Salamon, Nasza Księgarnia.
- Kwietniewska-Talarczyk M., 2019, *Opowiadania przedszkolaka*, ilustr. N. Jabłońska, Zielona Sowa.
- Maruszczak M., 2019, *O maluchu w brzuchu, czyli skąd się biorą dzieci*, ilustr. M. Filipina, Nasza Księgarnia.
- Minkiewicz T., 2017, *Poszukiwacze przygód. Magiczny Pierścień*, Nasz Księgarnia.
- Minge N., 2019, *Tosia czeka na braciszka*, ilustr. A. Łazowska, Nasza Księgarnia.
- Mortka M., 2016, *Smocze opowieści. Smok przez płot*, ilustr. W. Stachyra, t. 1, Zielona Sowa.
- Mortka M., 2019, *Smocze opowieści. Totalne zasmoczenie*, ilustr. W. Stachyra, t. 2, Zielona Sowa.
- Olbrycht A., 2019, *Ignacy idzie do przedszkola*, ilustr. Z. Dzierżawska, Mamania.
- Ostrowicka B., 2019, *O Lence, Antku i planowaniu*, ilustr. K. Kołodziej, Nasza Księgarnia.
- Pałasz M., 2016, *Jaś Wiadomy zmienia świat*, MAC Edukacja.
- Pietrzyk M., 2015, *Straszny sen słońca*, ilustr. E. Dziubak, Media Rodzina.
- Rzezak J., 2019, *Tysiąc i jedna mrówka*, Nasza Księgarnia.
- Skorupka I., 2018, *Gdzieś daleko. Bajka eko*, ilustr. A. Gensler, Wydawnictwo Dwukropek.
- Strzałkowska M., 2012, *Pejzaż z gzęgżółką, czyli językowy zawrót głowy*, Media Rodzina.
- Strzałkowska M., 2010, *Wiersze spod Pszczyzny*, Media Rodzina.
- Suchowerska A., 2018, *Milenka*, ilustr. A. Głowińska, Media Rodzina.
- Supel B., 2020, *Babcia*, ilustr. S. Olszewska, Zielona Sowa.
- Supel B., 2020, *Dziadek*, ilustr. S. Olszewska, Zielona Sowa.
- Wierzbicki Ł., 2014, *Machinę przez Chiny*, Wydawnictwo Poradnia K.
- Widlak W., 2019, *Figiel i Psikus. Między nami chochlikami*, ilustr. E. Wasiuczyńska, Nasza Księgarnia.

**The ideonyms of the books for preschoolers.
Introducing the child to the world of names**

Abstract

The article is a linguistic analysis of the selected book titles intended for preschool children. In the main part of the work, the authors focus on describing the structure and the semantics of the individual ideonyms. The second part is in fact the functional look at the collected material. This is intended to lead to recognition of possible cultural and pedagogical trends in analyzed ideonyms.